4. Rammerne for strategien for samarbejdet med private og selvejende leverandører af botilbudspladser (2026-0338080)

Resumé

Socialudvalget skal drøfte og godkende Socialforvaltningens oplæg til rammerne for en langsigtet strategi for samarbejdet med private og selvejende leverandører af botilbud. Socialforvaltningen har udarbejdet drøftelsesoplægget til en strategi på baggrund af beslutning herom i budgetaftalen 2027, anbefalinger i Den Uafhængige Kontrol- og Rådgivningsfunktions særlige undersøgelse samt Socialudvalgets beslutning på udvalgsmødet den 26. august 2026. Socialforvaltningen foreslår, at strategien bygger videre på de tiltag, Socialforvaltningen allerede har iværksat, og at følgende tre temaer danner rammerne for en langsigtet strategi for samarbejde med private og selvejende leverandører af botilbudspladser: 1) Det fremtidige behov for køb af eksterne botilbudspladser, 2) omlægning af egenkapacitet og 3) rammerne for samarbejde og indgåelse af partnerskaber med private og selvejende leverandører af botilbudspladser. Socialforvaltningen vil på baggrund af Socialudvalgets drøftelse og beslutning udarbejde en strategi, som vil blive forelagt Socialudvalget til godkendelse.

Indstilling

Socialforvaltningen indstiller,

1. at Socialudvalget drøfter forvaltningens foreløbige arbejde med rammerne for en langsigtet strategi for samarbejdet med private og selvejende leverandører af botilbud.
2. at Socialudvalget godkender, at forvaltningen arbejder videre med strategien inden for følgende temaer: 1) Det fremtidige behov for køb af eksterne botilbudspladser, 2) omlægning af egenkapacitet og 3) rammerne for samarbejde og indgåelse af partnerskaber med private og selvejende leverandører af botilbudspladser.

Problemstilling

Socialudvalget besluttede på udvalgsmødet den 26. august 2026, at Socialforvaltningen skal udarbejde en langsigtet strategi for samarbejdet med private og selvejende leverandører af botilbud. Strategien skal medvirke til at sikre, at udgifterne til køb af pladser reduceres og optimere udnyttelsen af kommunens egen kapacitet. Udarbejdelsen og implementeringen af strategien vil samtidig sikre, at Socialforvaltningen efterlever budgetaftalen for 2027, hvoraf det fremgår, at Socialforvaltningen skal udarbejde en strategi for køb og salg af botilbudspladser. Endelig har den Uafhængige Kontrol- og Rådgivningsfunktion, på baggrund af en særlig undersøgelse på botilbudsområdet, anbefalet, at Socialforvaltningen udarbejder en strategi for køb og salg af varige og midlertidige botilbudspladser samt en strategi for administration af egenkapaciteten på området. Socialforvaltningens handleplan til håndtering af anbefalingerne fra Den Uafhængige Kontrol- og Rådgivningsfunktion behandles af Socialudvalget den 7. oktober 2026.

Igangværende tiltag

Socialforvaltningen har siden 2017 haft udfordringer med leve op til kommunens forsyningsforpligtelse på botilbudsområdet. Forvaltningen har løbende været i dialog med Ankestyrelsen om, hvad rammerne af forsyningsforpligtelsen er og mulighederne for at benytte en visitationsliste til at sikre overholdelse af forsyningsforpligtelsen.

Forsyningsforpligtelsen indebærer, at kommunen er forpligtet til at sikre, at der er de nødvendige botilbudspladser til rådighed for borgere, der opfylder kriterierne for at blive visiteret til en midlertidig eller længerevarende botilbudsplads efter almenboligloven § 105 og servicelovens §§ 107 og 108. Forsyningsforpligtelsen indebærer desuden, at kommunen er forpligtet til at sikre, at den bevilgede hjælp iværksættes hurtigt. I forlængelse af dialogen med Ankestyrelsen har Ankestyrelsen udtalt til Borgerrepræsentationen i december 2024, at Socialforvaltningen ikke overholder forsyningsforpligtelsen på botilbudsområdet ved at have visitationslister til botilbud. Som følge af tilsynsudtalelsen, har Socialforvaltningen udarbejdet en femsporet plan for at nedbringe visitationslisten til et minimum, som blev forelagt for Ankestyrelsen, Socialudvalget og Borgerrepræsentationen. Planen har følgende elementer, der samlet set skal bidrage til afvikling af visitationslisten:

- Gennemgang af visitationslisten
- Køb af eksterne pladser
- Udvidelse og omlægning af intern kapacitet
- Omstilling af tilbudsviften
- Omorganisering af myndighedsområdet

Der blev samtidig nedsat en politisk taskforce om forsyningsforpligtelsen bestående af overborgmesteren, socialborgmesteren og teknik- og miljøborgmesteren. Taskforcen mødtes tre gange i 2025 for at følge op på fremdriften i Socialforvaltningens arbejde.

Socialforvaltningen vurderer, at planens initiativer samlet set har haft en positiv effekt på overholdelsen af forsyningsforpligtelsen, herunder investeringsforslaget TV12 om bedre markedsafdækning ved køb af botilbudspladser, der blev vedtaget i budget 2025. Formålet er at optimere processerne omkring kontraktindgåelse ved køb af botilbudspladser samt konkretisering af de ydelser, botilbuddet skal understøtte borgeren med. Socialforvaltningen har samtidig i 2025 og 2026 gennemgået borgere på købte pladser mhp. genforhandling af kontrakter og revisitation af borgere, der ikke længere har behov for et eksternt botilbud.

I budgetaftale 2026 blev der desuden truffet beslutning om at afsætte midler til kontrol af botilbuddenes kvalitet og økonomiske forhold (SO85). Forvaltningen har etableret et særligt team, *Kontrol af snyd og svigt på sociale tilbud*, som risikovurderer private og selvejende leverandører af sociale ydelser. Teamet har fokus på at forhindre, at forvaltningen samarbejder med leverandører, der begår velfærdskriminalitet, og dermed øge sandsynligheden for, at borgerne modtager den hjælp og støtte, forvaltningen betaler for.

Socialforvaltningen arbejder målrettet med at nedbringe visitationslisten, og der er løbende blevet prioriteret midler i budgetforhandlingerne til at understøtte Socialforvaltningens arbejde. Der er senest i budgetaftalen 2027 blevet afsat midler til området med budgetforslaget *SO01 Nedbringelse af visitationslisten relateret til forsyningsforpligtelsen på botilbudsområdet*. Parterne bag budgetaftalen

2027 er desuden enige om, at kommunens visitationspraksis på botilbudsområdet skal strammes mest muligt inden for lovens rammer, og at afvikling af visitationslisten fremover primært skal ske i takt med, at der frem mod 2032 åbner 330 nye, kommunale botilbud.

I forlængelse af budgetaftale 2027 har forvaltningen nedsat tre taskforces, der på hvert sit område skal hjælpe med tiltag til håndtering af forvaltningens økonomiske udfordringer, jf. bilag 1. De tre taskforces er:

A. Købte tilbud: Taskforcen skal understøtte en opbremsning af udgifter til køb af botilbudspladser til voksne.
B. Visitation til botilbud: Taskforcen skal arbejde for, at kommunens visitationspraksis på botilbudsområdet bliver strammet mest muligt inden for lovens rammer, jf. Budget 27-aftaleteksten. Det indebærer, at færre borgere vil blive visiteret til en botilbudsplads og i stedet vil blive hjulpet på anden vis, herunder navnlig via socialpædagogisk støtte i eget hjem.
C. Børne- og ungeområdet: Taskforcen skal understøtte en opbremsning af udgifter til forebyggende indsatser og anbringelser af børn og unge.

Løsning

Med denne indstilling vil Socialforvaltningen sætte rammerne for udarbejdelse en langsigtet strategi for samarbejdet med private og selvejende leverandører af botilbud. Med strategien vil forvaltningen dels fastsætte rammerne for, hvornår forvaltningen køber og sælger pladser og dermed sikrer udnyttelsen af forvaltningens egne pladser (jævnfør anbefalinger i Den Uafhængige Kontrol- og Rådgivningsfunktions særlige undersøgelse) og dels skabe et flerårigt overblik, som sammenkobler den forventede efterspørgsel med den forventede anvendelse af egne og eksterne pladser (jævnfør forligspartnernes beslutning med budgetaftalen 2027 samt Socialudvalgets beslutning på udvalgsmødet den 26. august 2026).

Socialforvaltningen foreslår, at rammerne for en langsigtet strategi for samarbejdet med private og selvejende leverandører af botilbud rummer følgende temaer:

1. Det fremtidige behov for køb af botilbudspladser: Hvilke behov har borgere i målgruppen for botilbud og hvordan udnytter eksterne leverandører til at opfylde disse behov?
2. Omlægning af egenkapacitet: Hvilke målgrupper og hvilke støttebehov skal forvaltningens egne tilbud kunne rumme og hvordan sikrer vi de rette rammer og ressourcer?
3. Rammerne for samarbejde og indgåelse af partnerskaber med private og selvejende leverandører af botilbudspladser: Hvordan kan forvaltningen, i dialog og partnerskab med eksterne leverandører, skabe en tilbudsvifte, der dækker alle borgere i målgruppen for botilbud?

Tema 1: Det fremtidige behov for køb af eksterne botilbudspladser

Med beslutningen fra budgetaftalen 2027 om, at kommunens visitationspraksis på botilbudsområdet skal strammes mest muligt inden for lovens rammer, forventes det i forhold til i dag, at færre borgere fremover visiteres til en botilbudsplads. Samtidig øges antallet af kommunens egne pladser frem mod 2032, hvilket vil medføre et reduceret behov for at købe pladser.

I arbejdet med en langsigtet strategi for samarbejdet med private og selvejende leverandører af botilbud er der et behov for et estimat for, hvor mange borgere, der i de kommende år kan forventes at have behov for eksternt botilbud. Dette arbejde foregår i regi af en taskforce B, jf. ovenfor, der har til opgave at sikre strammest mulige visitation inden for lovens rammer. Denne taskforce vil desuden afklare rammerne for, hvad en afgørelse om visitation til botilbud skal indeholde, herunder omfang og hvilken type hjælp og støtte borgeren skal modtage. I forbindelse med udarbejdelsen af en langsigtet strategi for samarbejdet med selvejende og private leverandører af botilbud vil forvaltningen inddrage priser for forskellige målgrupper på tværs af egne og købte botilbudspladser samt et overslag over, hvor længe borgere bor i de forskellige typer af tilbud.

Tema 2: Omlægning af egenkapacitet

Socialforvaltningen har siden 2017 arbejdet med en to-sporet indsats om dels modernisering og udvidelse af eksisterende kapacitet, og dels udbygning af egenkapacitet ved nybyggeri og ommærkning. En analyse fra Den Tværgående Analyseenhed peger på, at borgere på eksterne botilbud generelt koster mere end sammenlignelige borgere på kommunens egne tilbud – også når der er tale om borgere med den højeste kompleksitet på længerevarende botilbud. Samtidig viser de årlige opdateringer af forvaltningens behovsanalyse i forbindelse med Arealplanen, at forvaltningens forventninger til fremtidige behov ændrer sig over tid.

Socialforvaltningen arbejder på den baggrund aktivt for at omlægge forvaltningens egen bo-tilbudskapacitet til at kunne varetage indsatsen for borgere med mere komplekse behov end i dag. Dette gøres dels ved at sikre de rette fysiske rammer – herunder rammer, der fleksibelt kan rumme borgere på midlertidige og længerevarende botilbud – men også ved at tilpasse budgettildelingsmodellerne, så der sikres flere ressourcer i forvaltningens egne tilbud.

Behovet for at omlægge forvaltningens egen kapacitet stiger yderligere med beslutningen om at stramme visitationspraksis på botilbudsområdet, da andelen af borgere med komplekse og sammensatte behov i egne botilbud forventeligt vil øges i forhold til niveauet i dag.

Som nævnt ovenfor åbner forvaltningen 330 nye botilbudspladser frem mod 2032. Pladserne er fordelt på alle forvaltningens målgrupper. Således er ca. 30 pct. målrettet borgere med handicap, 60 pct. er målrettet borgere med sindslidelser og ca. 10 pct. er målrettet udsatte voksne. I forbindelse med udarbejdelsen af en langsigtet strategi for samarbejdet med selvejende og private leverandører af botilbud vil forvaltningen arbejde videre med følgende:

- Behovsanalyse for så vidt angår målgrupper i egne botilbud i de kommende år.
- Undersøgelse af muligheden for omlægning af egne pladser til mere støttekrævende borgere.

Tema 3: Rammerne for samarbejde og partnerskaber med private og selvejende leverandører af botilbudspladser

Socialforvaltningen har pr. september 2026 i alt 2.906 borgere i et botilbud. Heraf bor 1.875 borgere, svarende til ca. 65 pct., i forvaltningens egne botilbud, mens 1.031, svarende til ca. 35 pct., bor på købte botilbudspladser, jf. tabellen nedenfor.

Tabel: Aktuelle antal borgere i botilbudspladser

Ejerforhold - Antal borgere pr september 2026	Egne tilbud	Eksterne tilbud	I alt
Kommunal	1.855	210	2065
Privat		688	688
Selvejende	20*	29	49
Regional		104	104
I alt	**1.875**	**1.031**	**2.906**

* Selvejende med driftsoverenskomst med KK – pladserne ligger på Gl. Køge Landevej.

Socialforvaltningen har siden 2020 arbejdet strategisk med at professionalisere køb af sociale ydelser, særligt vedr. køb af botilbud. Det betyder, at forvaltningen blandt andet har:

- Systematiseret forhandling af individuelle kontrakter ved køb af botilbud.
- Udviklet og implementeret standardkontrakter ved køb af sociale ydelser.
- Styrket dialogen og samarbejdet med eksterne leverandører gennem strategiske partnerskaber med udvalgte leverandører.

Dette arbejde betyder, at forvaltningen i dag har bedre muligheder for at indgå en konstruktiv dialog med vores leverandører om at udvikle tilbud, der matcher borgernes samlede behov, ligesom det har skabt et samarbejdsklima, der tillader, at forvaltningen i højere grad kan stille krav og udtrykke forventninger til leverancer og kvaliteten heraf.

Med vedtagelsen af Budget 2025 blev der afsat investeringsmidler til at tilpasse og optimere processerne omkring markedsdialogen i forbindelse med køb af botilbudspladser. Således er forvaltningen i gang med at implementere arbejdsgange, der sikrer:

- Tydeligere myndighedsafgørelser vedr. støttebehov ved visitation til botilbud
- Systematisering af indhentelse af tilbud, der sikrer bredere markedsafdækning
- Systematisering af faglig opfølgning på anbragte borgere for løbende at tilpasse den hjælp og støtte der købes, så det matcher borgerens aktuelle behov.

I forlængelse heraf vil forvaltningen også føre et udvidet personrettet tilsyn med private botilbud for at sikre, at Socialforvaltningen får den kvalitet, som der betales for, jf. SO45, der blev vedtaget med budgetaftalen for 2027. Med vedtagelsen af Budget 2027 er forvaltningen, som beskrevet under tema 1 og 2, både ved at skærpe kriterierne for visitation til botilbud og omlægge egne pladser til at kunne rumme borgere med mere komplekse behov. Det betyder samtidig et øget behov for at revurdere rammer for køb af eksterne botilbudspladser. Et centralt greb i regi af arbejdet i de beskrevne taskforces er en mere dokumenteret ydelsesbeskrivelse af den hjælp og støtte, en borger skal modtage på et købt tilbud. Denne ydelsesbeskrivelse vil danne grundlag for en markedsdialog og kontraktforhandling i forbindelse med køb af botilbudspladser, ligesom ydelsesbeskrivelsen vil danne grundlag for den faglige opfølgning på borgerens udvikling.

I det videre arbejde vil forvaltningen koble relevante elementer fra de indgåede kontrakter, oplysninger fra Tilbudsportalen samt data fra den observationsliste, der er udarbejdet i regi af Kontrol af snyd og svigt-teamet, som er beskrevet ovenfor.

Ovenstående oplysninger skal bruges til at foretage en analyse af, om de oplysninger, tilbuddene skal indberette på Tilbudsportalen vedr. økonomi, faglig normering mv., er forenelige med de kontrakter Socialforvaltningen allerede har med den relevante leverandør. Dette vil understøtte den dialog forvaltningen skal have med private leverandører både ved genforhandling og indgåelse af ny kontrakter for én eller flere pladser.

Tværkommunalt og regionalt samarbejde I den kommende Rammeaftale 2027-2028 for det specialiserede socialområde og specialundervisning i Region Hovedstaden sættes der ekstra fokus på at arbejde med fælleskommunale styringsinitiativer, som skal understøtte en bedre økonomisk styring af området. Der skal etableres et fælleskommunalt fokus på brug af data, kontraktindgåelse, rammer og principper herfor mv.

De konkrete styringsinitiativer i Rammeaftale 2027-2028 for det specialiserede socialområde er:

1. Kommunerne skal have en fælles tilgang til styring og takster
2. Kommunerne skal sikre den rette kapacitet
3. Kommunerne skal stille fælles kvalitetskrav til leverandører af tilbud til borgerne

Det er en generel udfordring for alle kommuner at finde relevante tilbud til nogle målgrupper, herunder at finde det rette match mellem borgerens støttebehov sammenholdt med omkostningerne ved tilbuddet. Der er derfor et stort potentiale for at sikre den rette kapacitet af botilbud, og dermed udvide kommunernes handlemuligheder og grundlag for bedre styring af kvalitet og økonomi, ved at øge samarbejdet på tværs af kommuner og regioner. Samtidig vil et øget samarbejde på tværs af kommuner og regioner styrke kommunernes mulighed for at stille krav til de private leverandører og mindsker risikoen for, at leverandørerne blot kan sælge pladser dyrere til andre kommuner.

Styrket fokus på samarbejde og partnerskaber med eksterne leverandører

Med udgangspunkt i de initiativer, Socialforvaltningen allerede har igangsat i forhold til køb af botilbudspladser og det øgede behov for at kontrollere botilbuddenes kvalitet og økonomiske forhold, er der opstået et behov for at udvikle samarbejde og partnerskab med private og selvejende leverandører af botilbud. Socialforvaltningen vil derfor gå i dialog med og indgå i tættere samarbejde med de private og selvejende botilbud, herunder især via deres brancheforeninger, med henblik på at fremme botilbud af høj kvalitet til rimelige priser.

I forbindelse med udarbejdelsen af en langsigtet strategi for med samarbejde og partnerskab med selvejende og private leverandører af botilbud, vil forvaltningen derfor arbejde videre med følgende:

- Afklaring af brug af partnerskaber med private og selvejende leverandører, herunder formaliseret dialog om forvaltningens behov og leverandørernes muligheder for at møde dem.
- Undersøge muligheden for i højere grad at benytte driftsoverenskomster, udbud eller rammeaftaler til opfyldelse af forvaltningens forsyningsforpligtelse.
- Styrke det tværkommunale samarbejde om at etablere specialiserede botilbud, drevet af kommuner eller regioner, for at reducere behovet for at benytte private leverandører.

En del selvejende institutioner har i de senere år opsagt deres driftsoverenskomst. I arbejdet med strategien, skal det afsøges, om forvaltningen inden for de fastsatte rammer kan gøre det mere attraktivt for selvejende institutioner at indgå driftsoverenskomstaftaler med kommunen.

Økonomi

Indstillingen har ingen økonomiske konsekvenser.

Politisk handlerum

Socialudvalget kan godkende de foreslåede temaer, der kan danne rammer for en strategi for samarbejde og partnerskabet med private og selvejende leverandører af botilbudspladser, foreslå nogle andre eller beslutte, at ingen eller kun enkelte af temaerne skal danne rammerne for en strategi.

Videre proces

På baggrund af Socialudvalgets drøftelse og godkendelse af det videre arbejde vil Socialforvaltningen udarbejde konkrete strategier for hvordan forvaltningen fremadrettet vil administrere botilbudspladser. Strategierne vil blive præsenteret for Socialudvalget i 1. kvartal 2027.

Katrine Ring

/ Anders Johannes Kristensen
og Eva Stokbro Jensen

Beslutning

Indstillingen blev drøftet og godkendt.

Centerchef Anders Johannes Kristensen deltog under punktets behandling.

Bilag

Bilag 1. Etablering af taskforces og øvrige tiltag til håndtering